

3. marts 2026

UPA2026/108

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Illussaqrneq pillugu ataatsimoortumik aqqissuusseqqinnissamut, tassungalu atatillugu pisortat aningaasalersuinermut qularnaveeqqusiisarnissaanut, aammalu akitsuutsinik apparsaagallarnissanik, nuna tamakkerlugu isigalugu periusissiorinissamut Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Aqqissuusseqqinnissamut pilersaarut Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq aalajangiiffigisassanngorlugulu 2027-mi upernaakkut ataatsimiinnermi (UPA27)

(Inatsisartunut ilaasortaq Erik Jensen, Siumut)

Tungavilersuut:

Innutaassut namminneq illuuteqalernissaat naalackersuinikkut isumaqatigiissutini tamarluinnangajanni politikikkut anguniakkatut ikkunneqanngitsoortanngilaq. Siunertaq tamanna Siumup isumaqatigilluinnarpaa, aamma sulinitinni sulissutiguarparput anguniakkap tamassuma sapinngisamik piviusunngortinnissaa.

Anguniagarli taanna kusanartoq piviusunngortinniarlugu qanoq ingerlasoqarpa? Pissutsit piviusut qissimilaarlugit assersuusiulaariarta.

2024-mi illut tunineqartarnerat annertuumik kigaallassimavoq. Uppernarsaatit kikkulluunniit takusinnaasaat tungavigalugit, inissiat tunineqartartut nalinginnaasut nalingi 40 %-imik appariarsimapput, aammalu nalinginnaasumik tunineqartartut amerlassusaat 65 %-imik ikileriarsimapput ukiup siulianut sanilliullugu. Tamanna pivoq naak inuit amerlanerusut illussarsiorinissaminnik kissaateqaraluartut. Annertuumik ajornartorsiutaasoq tassaasorinarpoq aningaasalersuinissamut periarfissat killeqarnerat, tamannalu pissutaalluni niuerutigineqartut unikaallatsinneqartarnerat, taamaalillunilu tamatuma malitsigisaanik kaaviiatitsinermit sunniuteqartumik kinguneqartitsiviusarnera.

Inissianik pisisinnaanermut periarfissanik siammarsaanissaq politikikkut iliuuseqarfigisariaqarpoq, taamaalillunilu illutaarnissamut periarfissaqarluarnissaq siuarsarneqassamat. Inissianik pisisinnaanerup periarfissaalluartinissaa inuiaqatigiinnut ilaqutariinnullu tamarmiusunut toqqissimatitsilluni sunniuteqarluartarpoq, tamannalu sumiiffinni assigiinngitsuni

najugaqarnissamut aalassarissuseqarnernullu sunniuteqartarportaaq, minnerunngitsumik nunatta patajaatsumik aningaasaqarneranut aamma sunniuteqartarluni.

Tamakku pillugu anguniagassaq pingaarnaq tassaavoq inuit amerlanerusut illusinermut atatillugu aningaasalersueriaatsinut ilanngutitinneqarnissaat, minnerunngitsumik inuusuttut aamma siullerpaamik illusiniartut pillugit. Taakkununga illusinissamut aningaasalersuutissat aporfilersorneqarsimanerat piiannikkaanni annikillisinneqartariaqarput, aamma suut pineqarnersut erseqqissunngortinnerisigit illusiniarnerullu paasissutissiinikkut tutsuiginarnerulersinneratigut aqutissiuisoqarsinnaavoq. Aamma digitalikkut paasissutissanik allersinnaangornikkut piffissarlu siaarlugu illut pillugit periusissiorsimanikkut, inissiat pillugit ataqtigiittumik politikiliortoqarsinnaavoq, aningaasatigut ineriartornissaq aamma najugaqariaaserput ataqtigiissillugit.

Taamaammat Namminersorlutik Oqartussat ineqarnermut aningaasaliinissamut qularnaveeqqusiisarnermik aaqqissuussamik, imaluunniit peqateqarluni aningaasaliinissamut aaqqissuussamik pilersitsisariaqarput. Siullerpaamik illusiniartut imaluunniit katersaatissaaleqisut aningaasaliinissamut periarfissinneqassapput, qularnaveeqqusiinerit atorlugit bankit imaluunniit illusinissamut atukkiillutik aningaasalersuisartut isumaqtigiissuteqarfigalugit annaassaqaannginnerunissaminnut periarfissinneqassallutik. Aaqqissuussineq piviusunngortinneqarsinnaavoq bankit Namminersorlutik Oqartussat piginneqataaffigeriigaat suleqatigalugit. Periarfissiisuteqarneq inunnut akiliisinnaassuseqartutut uppernarsaasimasunut sammitinneqartariaqarpoq, taamaattoq ullumikkut aningaasalersueriaatsinut atuuttunut piunasaqaatinut angummassinnaanngitsutut isigineqartunut.

Ullumikkut aningaasalersuinissamut piunasaqaatit inunnut akiliisinnaassuseqartunut amerlasuunut pisinnaagaluartunut periarfissaqartitsinngillat, pingaartumik katersaatissat amigaatigineqarmata imaluunniit illumik pisinissamut uppernarsaatit eqaatsut amigaataanerit pequtaallutik. Qularnaveeqqusiinermit aningaasaateqarfik politikikkut sakkussatut tigussallugu aqutissaasinnaavoq, inuiaqtigiinnut tamarmiusunut oqimaaqtigiittumik periarfissiinaraanni aamma nammineq illoqalernissamut siunertaq siuarsarumallugu tunngavissikkumagaanni.

Inuiaqtigiinni aningaasalersorneqarnissamut piunasaqaatinut angummassinnaannginneq assigiinngitsorpassuarnik pissuteqarsinnaavoq, ilaatigut ukuusinnaassut:

- Inuit siullerpaamik illusiniartut kiisalu isertitakinnerusut katersaatissaminnik pilersitsinissamut ajornartorsiuteqartarput, bankit piunasaqaataat (ass. inissiap nalingata 5–10 %-ia) naapertuuttut naatsorsorneqarsinnaajunnaarluni. Tamanna ajornartorsiutaavoq – akiliisinnaassuseq eqqunngitsumik nalilerneqartarpoq katersaatissalli amigaatigineqarnerat pissutaalertarluni.
- Aningaasaliinissamut piunasaqaatit nunatsinni pissutsinut sammitinneqaratik nunani allani periutsinut nalorninartorsiorfiusinnaasunullu tunngatinneqartarput - soorlu sulisut

akissaatigissaanngikkaluarlutik aalajaatsumik isertitallit imaluunniit allaanerusumik isertitaqartartut eqqarsaatigalugit.

- Pisortat aqutigalugit qularnaveeqqusiisinnaaneq pisinnaanngikkaangat, bankit illusinermullu aningaasalersuisartut naliliisarput sumiiffinni aalajangersimasuni annaasaqarnissaq aarlerinarpallaartoq, pingaartumik nunaqarfiit eqqarsaatigalugit.
- Inuit ilaat isertitaqartarput annikinnerusunik imaluunniit allanngorartunik, taamaattoq peqqissaartumik aningaasatigut aqutsisarlutik akiitsoqaratillu. Taamaakkaluartoq atukkinneqarnissaq inornarnerulertarpoq, aamma qangaaniilli aaqqissuussisimanerput sumilu najugaqarnerput pissutigalugit aningaasaqarnikkut periarfissat assigiinnginnerat apeqqutaalersinnaapput.

Tamakku saniatigut, isertitassanik iluanaaruteqartitsisinnaasunik annaasaqarnerup unammillernartortaata ilagaa illumik niueruteqarnermi akitsuusersuisarnerq, pisariaqanngitsumik niuerfimmi oqimaaqatigiinngereersumi unaminertorsiortitsinerulertartuq. Taamaammat, piffissami sivikitsumi atuuttussamik akitsuutit annikillisinneqarnissaat – soorlu siullerpaamik pisinernut, aalajangersimasumik nalillit imaluunniit sumiiffinni ”unammillerfiunngitsuni” atuutsinneqarsinnaapput – taamalu niuerfimmi pissutsinut engertumik pitsaanerulersitsisinnaallutik. Aningaasat piffissami sivikitsumi nunatta karsianut isertinneqanngitsut aningaasaliinertut isigineqarsinnaapput, taamalu inuussutissarsiornikkut ingerlatat aallartinneqarnissaat aammalu siunissamut niuernerulerneq aqutigalugu akileraarutitigut isertitassatigut qulakkeerinnineq anguniarlugu.

Tamakku tamakkerlugit isigissagaanni, ineqarnermut tunngasunik paasissutissatigut ammasuuneq amigaatiginartarpoq. Innutaasut amerlanerusut naammattumik paasiniarsinnaagunangilaat qanoq iliorlutik illussaminnik pisisinnaanerlutik, suut piumasaqaataanersut aammalu suut periarfissatut atuuttuunersoq. Taamaattumik digitalimik sullissivik pilersinneqarpat, tassani inissianik paasissutissat - akia, qanoq siviutigisumik tuniniarneqarsimanersoq, siunnersuineq, aningaasaliissutissatut periarfissat il.il. - nittartakkatigut pissarsiarineqarsinnaassapput, tamarmik pisisussamut, tuniniaasumut aalajangiisartunullu sakkussaalersinnaasut pingaarutillit.

Taamatuttaaqq illuuteqarneq, aningaasanik atorniartarneq ileqqaarnerlu pillugit paasissutissiilluni suliniutinik ingerlatsisoqartariaqarpoq – inuussuttunut aamma ilaqutariinnut sammitinneqartussanik.

Nunatsinni pisariaqartipparput inissianik politiki aqaguinnarmuunngitsoq pilersissallugu, aamma nutaanik illuliornissamut isigisoq. Periusissiaq makkuninnga sammisaqartariaqarpoq:

- Attartortarnerup aammalu nammineerluni piginnittuunerup akornanni pissutsit.
- Katersaatissanik namminerlu aningaasaliinissamut angusaqarniarluni periusissiat.
- Aningaasaliinissamut ilusiliat aammalu aarlerinarsinnaasunik avitseqatigiinneq.
- Inissianik tuniniaanerup najugaqarnikkut aaqqissuussinermut sunniuteqarnera.

Periusissiaq taanna suleqatigiinnikkut suliarineqassaaq: kommunit, inissianik ingerlatsiviit, bankit, partiit Inatsisartuni ilaasortaatitaqartut aammalu inuiaqatigiinni suliniaqatigiiffiit peqatigalugit.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Siunnersuut akuersissutigineqassappat, illunut aningaasaliinissamut aaqqissuussinissamik pilersitsinermut aqutsinermullu aningaasaliissutit pisariaqartinneqassapput, kiisalu piffissami sivikitsumi tunisinermi akitsuutsitigut isertitassatigut annaasaqarnermik kinguneqartussaassaaq. Taamaattoq piffissaq sivilunerusoq isigalugu naatsorsuutigineqarpoq, illunik tuniniaanermut atatillugu suliaqarnerup annertusinerata kingunerisaanik inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut nukittorsaaneq pissasoq, suliffinnik pilersitsineq ilanngullugu annertunerusumillu aningaasatigut kaaviiartitsineq ilanngullugu.

Naatsorsuutigineqarpoq siunnersuutip suliarineqarneranut atatillugu pisortat allaffissornikkut aningaasartuutaat kr. 1.000.000 kroninik nammataqassasut, AC-tut sulisut marluk ukioq ataaseq sulineranik nalilik.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Inissianik tuniniaanermik suliaqartut, sanasut suliffeqarfiutaat kiisalu aningaasalersuinernik ingerlatsisut annertunerusumik suliassaqalernermik pisariaqartitsinerulernermillu misigisaqarsinnaapput, taamaalillunilu sanaartornermut attuumassuteqartunullu inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut annertusaanerusoqalersinnaalluni. Bankit aningaasaliinissamut periarfissanik annertusaanissamut periarfissinneqarsinnaapputtaaq, apequtaalluni sinaakkutit aammalu qularnaveeqqusiissutit qanoq inississanersut.

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Innuttaasut nammineq illumik pisinissamut periarfissarissaarnerulersinneqassapput – pingaartumik siullerpaamik illusiniartut aammalu ilaqutariit katersaatikitsut imaluunniit killeqartumik katersaatillit. Inissianik tuniniaanerup aalassassimaarnerulernera paasinarnulernalu innuttaasunut iluaqutaassaaq, illumik pisisinnaanissaminnik pilersaarusiornissamut piviusunngortitseqataanissamullu ersarinnerusumik periarfissiissalluni. Illunik tunisinermi akitsuutip unitsikkallarneratigut ataasiakkaanut pisisunut aningaasartuutitigut annikillisaataassaaq.